



Gepubliceerd op *CJP website* (<http://www.cjp.be>)

[Home](#) > "Rationaliseren behoedt me van mijn ondergang"

"Rationaliseren behoedt me van mijn ondergang"

Door *Frederik Bronckaerts*

Aangemaakt 29 maart 2011

By [Frederik Bronckaerts](#) ^[1] - 29 maart 2011

Clara van den Broek op de planken met Dostojevski

 [clara.jpg](#) ^[2]

In de catacomben van het ondergrondse ontmoeten we Clara van den Broek. Naar aanleiding van haar nieuwe theatervoorstelling, *Aantekeningen uit het Ondergrondse*, spraken wij met haar over Russische literatuur, het verlangen naar samenzijn en de rationaliteit van het bestaan.

Dostojevski is geen vanzelfsprekende keuze. Vanwaar de interesse voor zijn persoon?

Clara van den Broek: "Ik respecteer Dostojevski enorm omwille van zijn technische schrijftalent. Maar vooral bewonder ik hem om zijn groot empathisch vermogen. Dat is zijn genie. Hij is dienstbaar aan de mens en heeft veel mededogen voor het proberen en falen van het individu."

Was je al vertrouwd met zijn levenswerk?

Clara: "Neen, zijn boeken en bij uitbreiding de hele afdeling Russische literatuur waren mij vrij onbekend. De beknopte novelle, **Aantekeningen uit het Ondergrondse**, was een goede ingang tot zijn werk.

Ondanks mijn geringe voorkennis, herkende ik mezelf meteen in de thematiek van het boek. Herkenning is altijd een aangenaam gevoel: je krijgt de indruk dat je niet alleen bent op de wereld. Het hoofdpersonage voelt zich tegelijk minderwaardig en superieur – dat komt vaak samen voor. Hij draagt een gevoel van schaamte met zich mee, maar koestert eveneens een groot verlangen naar liefde en contact. Dat ontroert me."

Beschouw je jezelf in zekere zin dan als de vrouwelijke versie van Dostojevski?

Clara: "Dat is vast en zeker overdreven, maar zijn werk spreekt me wel sterk aan. Ik speel

toneel, omdat ik in contact wil komen met mensen. In het dagelijkse leven ben ik echter geen haantje de voorste: ik huiver bij de gedachte in het centrum van de belangstelling te staan. Maar op toneel vind ik dan toch een alibi om de aandacht te trekken om van daaruit mijn eenzaamheid en die van anderen trachten te doorbreken. Een van de mooiste momenten op de planken is immers een gevoel van samenzijn met het publiek ervaren."

"In Aantekeningen ageert Dostojevski tegen een overdreven positivisme en vooruitgangsoptimisme. Hij wijst op de irrationele grond van de mens. Freud zal zich trouwens op hem inspireren.

Ik ben misschien minder antirationalistisch. Ik draag de ratio hoger in het vaandel. Het rationaliseren van de dingen behoedt mij voor de ondergang. Ik ben slechts gekalmeerd als ik een verklaring heb. Vandaar mijn geloof in de wetenschap. Ik wil geloven dat alles wat nu chaos en mysterie is, ooit verklaard zal worden. Al zie ik ook wel dat het twijfelachtig is dat we met ons brein, dat deel uitmaakt van de 'natuur', ook boven diezelfde natuur kunnen gaan staan om ze ten gronde te analyseren."

Mens onder de mensen

Waarvoor staat volgens jou het "ondergrondse" in Aantekeningen uit het Ondergrondse?

Clara: "Een plek waarin Dostojevski zich terugtrekt, afgesloten en afgezonderd van de wereld. Niet boven de wereld, maar er net onder. Hij leeft daar als een muis, een vertrappt wezen, uitgespuwd door de maatschappij omwille van zijn weerspannige karakter. Het is echter een positie die hij zelf bewerkstelligd heeft."

Het werk is in monoloogvorm geschreven voor een mannelijk hoofdpersonage. Toch heb je er bewust voor gekozen om de rol zelf te vertolken. Waarom?

Clara: "Een van de grote voordelen ervan is dat ik een masker kan opzetten, waardoor ik, paradoxaal genoeg, mijn ziel meer kan blootleggen. Het vertolken van een mannenrol is enerzijds handig, omdat het verhaal anders te dicht op mijn huid zou zitten. Anderzijds moet ik toegeven dat ik soms moeite heb met vrouwenrollen. Bovendien zijn vrouwenrollen meestal seksueel getint, zelden zijn het "neutrale mensen", het zijn altijd "vrouwen": moeders, geliefden, of hoeren. Mijn opzet is om een theaterstuk te brengen van een mens, voor een mens."

In hoeverre verschilt een monoloog van een theatervoorstelling in groep?

Clara: "In groep spelen is leuk, omdat je met elkaar kan dollen, en samen voor rock-'n-roll kan zorgen. Het voordeel van een monoloog is dat je meer je eigen ding kan doen. Je hoeft geen compromis te sluiten. Bovendien ben je nog meer betrokken bij je publiek, je spreekt hen rechtstreeks toe. Die interactie intrigeert me."

Die interactie met het publiek en het verlangen van samenzijn staat centraal in je leven en je manier van acteren. Staat dit niet haaks op het verhaal van Dostojevski, die zich afsluit? Hoe probeer je die twee leefwerelden te verzoenen?

Clara: "Verlangen naar samenzijn is vaak het resultaat van een gevoel van eenzaamheid. Ook ik ben iemand die zich eerder terugtrekt, net zoals het personage uit Aantekeningen. En net als hij, verlang ik ernaar "mens onder de mensen" te zijn, zoals Dostojevski schrijft."

Is dat ook de boodschap die je met deze theaterbewerking voor ogen had?

Clara: "Dostojevski ijvert voor menselijkheid. Ikzelf verlang ook dat de wereld zachter is en dat er meer warmte is onder de mensen. Met mijn monoloog wil ik troost bieden. Het personage dat

ik speel is immers een complex wezen, dat gebukt gaat onder schaamte. De bedoeling is dat mensen zich erin herkennen en zo een plek van tederheid vinden."

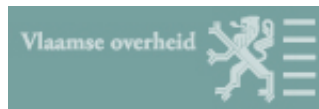
Aantekeningen uit het Ondergrondse gaat in première op 1 april in de C-mine te Genk.

Officiële website SKaGen [3]

Theater Podium



© CJP vzw - 2009
Saintelettesquare 19
1000 Brussel
T 02 203 02 00
F 02 201 09 29
info@cjp.be
[contactformulier](#)



- [Home](#)
- [Cultuurvacatures](#)

Bron-URL: <http://www.cjp.be/nieuws/2011/03/29/%E2%80%99Crationaliseren-behoedt-me-van-mijn-ondergang%E2%80%99D>

Links:

- [1] <http://www.cjp.be/users/frederik-bronckaerts>
- [2] <http://www.cjp.be/sites/cjp.be/files/nieuwsartikel/fotos/clara.jpg>
- [3] <http://www.skagen.be/programma/aantekeningen-uit-het-ondergrondse/>